

ความเห็นส่วนตัว
ของ นายอุดม รัฐอมฤต ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๑๗/๒๕๖๘

เรื่องพิจารณาที่ ๑๘/๒๕๖๘

วันที่ ๒๙ เดือน สิงหาคม พุทธศักราช ๒๕๖๘

ระหว่าง { ประธานวุฒิสภา ผู้ร้อง
นางสาวแพทองธาร ชินวัตร นายกรัฐมนตรี ผู้ถูกร้อง

ประธานวุฒิสภา (ผู้ร้อง) ส่งคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคสาม ประกอบมาตรา ๘๒ ข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบ สรุปได้ดังนี้

พลเอก สุวิศักดิ์ ทิศนา สมาชิกวุฒิสภา และคณะ รวม ๓๖ คน เข้าชื่อเสนอคำร้องต่อผู้ร้องว่า ความเป็นรัฐมนตรีของนางสาวแพทองธาร ชินวัตร นายกรัฐมนตรี (ผู้ถูกร้อง) สิ้นสุดลงเฉพาะตัว ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง (๔) ประกอบมาตรา ๑๖๐ (๔) และ (๕) หรือไม่ โดยกล่าวอ้างว่า ปราบกฏศิลป์เสียงการสนทนาระหว่างผู้ถูกร้องกับสมเด็จพระเจสสุทนต์ เชน ประธานวุฒิสภา แห่งราชอาณาจักรกัมพูชา เผยแพร่ทางสื่อมวลชนเมื่อวันที่ ๑๘ มิถุนายน ๒๕๖๘ และในวันเดียวกัน ผู้ถูกร้องแถลงข่าวยอมรับว่าเป็นเสียงการสนทนาของตนกับสมเด็จพระเจสสุทนต์ เชน จริง ศิลป์เสียงการสนทนา ดังกล่าวปรากฏถ้อยคำซึ่งผู้เข้าชื่อเสนอคำร้องเห็นว่าผู้ถูกร้องมีพฤติการณ์การกระทำที่ทำให้ผู้ถูกร้อง ขาดคุณสมบัติและมีลักษณะต้องห้ามดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี และแม้ผู้ถูกร้องจะแถลงข่าวว่า เป็นการพูดคุยทางโทรศัพท์แบบส่วนตัวโดยมีเจตนาที่จะเจรจาต่อรองอย่างนุ่มนวลเพื่อรักษาไว้ซึ่ง ความสงบสุขและอธิปไตยของไทยก็ตาม แต่ผู้เข้าชื่อเสนอคำร้องเห็นว่า ผู้ถูกร้องสามารถดำเนินการ ตามหลักเกณฑ์ ขั้นตอน และวิธีการเจรจาทางการทูตตามหลักการและมาตรฐานการดำเนินการที่ถูกต้อง อย่างโปร่งใสได้ตามกระบวนการของกระทรวงการต่างประเทศและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ไม่มีเหตุผล ความจำเป็นใดที่จะต้องแอบเจรจากันเป็นการส่วนตัว

นอกจากนี้หลังจากมีเหตุปะทะกันระหว่างทหารไทยกับกัมพูชา บริเวณช่องบก อำเภอน้ำยี่น จังหวัดอุบลราชธานี เมื่อวันที่ ๒๘ พฤษภาคม ๒๕๖๘ เป็นต้นมา ฝ่ายกัมพูชามีการขับเคลื่อนและ ดำเนินมาตรการต่าง ๆ ตามที่มีการวางแผนไว้อย่างเป็นขั้นตอนตามลำดับ รวมทั้งมีการยื่นเรื่องฟ้องคดี

ต่อศาลยุติธรรมระหว่างประเทศ แต่ผู้ถูกร้องกลับนิ่งเฉยและไม่มีความเคลื่อนไหวหรือกำหนดมาตรการใดอย่างชัดเจน และเมื่อผู้สื่อข่าวตั้งคำถามเกี่ยวกับความสัมพันธ์ส่วนตัวระหว่างตระกูลชินวัตรกับตระกูลของสมเด็จพระเจ้าน้องนางเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี กรมพระศรีสวางควัฒน วรขัตติยราชนารี ผู้ถูกร้องกลับโกรธจนควบคุมตนเองไม่ได้และเดินบุกไปยังพื้นที่ที่สื่อมวลชนผู้ตั้งคำถามยืนอยู่ในลักษณะคุกคามอย่างที่ไม่เป็นนายกรัฐมนตรีนิ่งเฉยปฏิบัติเป็นอย่างไร อีกทั้งเมื่อมีการประชุมคณะกรรมการเขตแดนร่วม (Joint Boundary Commission หรือ JBC) ครั้งที่ ๖ ระหว่างไทย - กัมพูชา เมื่อวันที่ ๑๔ - ๑๕ มิถุนายน ๒๕๖๘ ผู้นำฝ่ายกัมพูชาได้ออกแถลงการณ์ที่ไม่ถูกต้องตามที่ปรากฏเป็นข่าวว่า ที่ประชุมได้มีการหารือกันในประเด็นที่กัมพูชาจะนำพื้นที่พิพาท ๔ จุด เข้าสู่การพิจารณาของศาลยุติธรรมระหว่างประเทศ และหารือเรื่องการใช้จ่ายเงินที่ ๑ : ๒๐๐,๐๐๐ ในการกำหนดเขตแดน ซึ่งฝ่ายไทยมีเพียงการออกเอกสารข่าวของกระทรวงการต่างประเทศเพื่อปฏิเสธเรื่องดังกล่าวโดยผู้ถูกร้องนิ่งเฉยไม่ดำเนินการแถลงข่าวโต้แย้งให้ทันท่วงที และเพียงแต่นัดประชุมฝ่ายความมั่นคงในวันต่อมาเท่านั้น

การแสดงออกถึงความนิ่งเฉยและไม่ปฏิบัติหน้าที่ได้ต่อบหรือกำหนดมาตรการรวมถึงการเจรจา ระหว่างประเทศด้วยตนเองให้เป็นที่ประจักษ์ตามหน้าที่ความรับผิดชอบที่บุคคลผู้อยู่ในวิสัยและพฤติการณ์แห่งความเป็นนายกรัฐมนตรีนิ่งเฉยกระทำ จนกระทั่งผู้นำฝ่ายกัมพูชาได้นำคลิปเสียงการสนทนาดังกล่าวข้างต้นมาเผยแพร่ จึงเป็นหลักฐานที่ทำให้เข้าใจได้ว่า ผู้ถูกร้องนิ่งเฉยเพราะเหตุแห่งความสัมพันธ์ส่วนตัวในลักษณะเป็นฝั่งเดียวกันกับกัมพูชา พร้อมทั้งจะทำตามหรือจัดการตามที่ฝ่ายกัมพูชาต้องการมาโดยตลอด ส่วนแม่ทัพภาคที่ ๒ ผู้ถูกร้องเห็นว่าเป็นฝ่ายตรงกันข้าม ถือว่าพฤติการณ์ดังกล่าวของผู้ถูกร้องเป็นการทุจริตต่อหน้าที่หรือจงใจปฏิบัติหน้าที่และใช้อำนาจขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕๐ มาตรา ๕๒ มาตรา ๑๖๑ มาตรา ๑๖๔ (๑) (๔) ประมวลกฎหมายอาญา หมวด ๒ ความผิดต่อความมั่นคงของรัฐภายในราชอาณาจักร และหมวด ๓ ความผิดต่อความมั่นคงของรัฐภายนอกราชอาณาจักร เช่น ความผิดฐานเป็นกบฏหรือคบคิดกับบุคคลซึ่งกระทำการเพื่อประโยชน์ของรัฐต่างประเทศหรือที่เป็นปรปักษ์ต่อรัฐ หรือร่วมเป็นข้าศึกของประเทศ และมาตรา ๑๕๗ ฐานเป็นเจ้าพนักงานปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ นอกจากนี้พฤติการณ์ของผู้ถูกร้อง เจตนา และความร้ายแรงนี้เกี่ยวกับการกระทำในสภาวะสงครามและบูรณภาพแห่งดินแดนและอธิปไตยของประเทศไทย ย่อมเป็นเรื่องร้ายแรงจึงเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรงตามมาตรฐานทางจริยธรรมของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ รวมทั้งผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินและหัวหน้าหน่วยงานธุรการของศาลรัฐธรรมนูญและองค์กรอิสระ พ.ศ. ๒๕๖๑ ข้อ ๖ ข้อ ๗ และข้อ ๘ ประกอบข้อ ๒๗ วรรคหนึ่ง และข้อ ๑๑ ข้อ ๑๒ ข้อ ๑๓ ข้อ ๑๕ ข้อ ๑๖ ข้อ ๑๗ ข้อ ๑๙

และข้อ ๒๑ ประกอบข้อ ๒๗ วรรคสอง และประมวลจริยธรรมของข้าราชการการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๔ ข้อ ๔ (๑) และ (๕) ข้อ ๕ (๑) (๒) (๓) (๔) (๕) (๖) และ (๗) ข้อ ๖ (๑) (๒) (๔) และ (๕) ข้อ ๗ (๑) (๒) (๓) (๔) และ (๕) ข้อ ๘ (๑) และ (๒) ข้อ ๙ (๑) และ (๔) และข้อ ๑๐ (๑) (๒) (๓) และ (๙) ผู้ถูกร้องไม่มีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์ และฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง

ประเด็นวินิจฉัย

ความเป็นรัฐมนตรีของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงเฉพาะตัวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง (๔) ประกอบมาตรา ๑๖๐ (๔) และ (๕) หรือไม่

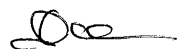
ความเห็น

รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันได้วางหลักการใหม่ซึ่งกำหนดหลักเกณฑ์ที่สำคัญแตกต่างจากเดิมหลายประการเพื่อให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ มาตรา ๓๕ ที่กำหนดให้มีการร่างรัฐธรรมนูญขึ้นใหม่ซึ่งจะต้องมีเนื้อหาครอบคลุมในเรื่องต่าง ๆ โดยเฉพาะในเรื่องที่เกี่ยวกับการป้องกัน ตรวจสอบ และการจัดการทุจริตและประพฤติมิชอบในภาครัฐ และภาคเอกชน^๑ รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันจึงมีเจตนารมณ์สำคัญในการป้องกันมิให้บุคคลที่ปราศจากคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาลเข้ามามีอำนาจในการบริหารปกครองบ้านเมือง ทั้งนี้ รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๖๐ (๔) และ (๕) บัญญัติให้รัฐมนตรีต้องมีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์และไม่มีพฤติกรรมอันเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง ลักษณะดังกล่าวจึงเป็นคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีซึ่งรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันบัญญัติไว้เข้มงวดกว่ารัฐธรรมนูญฉบับก่อน ๆ

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๖๐ (๔) ที่เพิ่มความเข้มงวดในคุณสมบัติของผู้ดำรงตำแหน่งที่ “ต้องมีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์” เป็นลักษณะเฉพาะที่ใช้สำหรับการสรรหาผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระซึ่งจัดตั้งขึ้นตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ โดยมีการบัญญัติคุณสมบัติดังกล่าวในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่รองรับการจัดตั้งองค์กรอิสระเหล่านั้น เช่น พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๒ มาตรา ๘^๒ บัญญัติว่า “ผู้ได้รับการเสนอชื่อเป็นกรรมการต้องเป็นผู้ซึ่งมีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์ ...” ทั้งนี้ เพื่อเป็นหลักประกันว่าการสรรหาบุคคลที่จะดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระนั้น คณะกรรมการสรรหา

^๑ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ มาตรา ๓๕ โดยเฉพาะความที่บัญญัติใน (๓) ถึง (๖)

^๒ มาตรา ๘ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๔

จะต้องคัดสรรบุคคลที่มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความประพฤติและคุณสมบัติเป็นที่ยอมรับและเชื่อถือของสาธารณชน เนื่องจากจะต้องปฏิบัติหน้าที่เป็นองค์กรตรวจสอบเจ้าหน้าที่ของรัฐและหน่วยงานของรัฐ ซึ่งจะต้องอาศัยบุคคลที่มีความซื่อตรงและไม่มีประวัติต่างปร้อย และการสรรหาบุคคลทั่วไปที่มีลักษณะดีเด่นเพียงพร้อมตามที่กฎหมายบัญญัติเช่นนี้ย่อมเหมาะสมกับการทำหน้าที่ในการอำนวยความสะดวก ซึ่งมีลักษณะแตกต่างอย่างมากจากบทบาทของรัฐมนตรีซึ่งมักมีที่มาจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพรรคการเมืองที่จัดตั้งรัฐบาล ทำให้ออกจากบริหารงานในอำนาจหน้าที่ตามระเบียบแบบแผนของราชการแล้วยังต้องทำหน้าที่ของฝ่ายการเมืองตามนโยบายของพรรคการเมืองที่สังกัดเพื่อรักษาคะแนนนิยมในหมู่ประชาชนอีกด้วย

ส่วนรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๖๐ (๕) กำหนดเป็นคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามว่ารัฐมนตรีต้องไม่มีพฤติกรรมอันเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง พฤติการณ์ต้องห้ามดังกล่าวเคยเป็นกลไกที่ใช้ในการตรวจสอบเพื่อถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ผู้พิพากษา ตุลาการ กรรมการองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ รวมทั้งพนักงานอัยการ ออกจากตำแหน่งตามรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๗๐ โดยบัญญัติกระบวนการตรวจสอบโดยการเข้าชื่อร้องขอต่อประธานวุฒิสภา และให้มีการไต่สวนโดยคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (คณะกรรมการ ป.ป.ช.) หากคณะกรรมการ ป.ป.ช. เห็นว่าข้อกล่าวหาตามคำร้องมีมูลจะดำเนินการส่งเรื่องให้ประธานวุฒิสภาเพื่อเสนอให้วุฒิสภาพิจารณาและลงคะแนนลับเพื่อมีมติให้ถอดถอนผู้ถูกร้องออกจากตำแหน่ง อย่างไรก็ตาม แม้จะมีการยื่นคำร้องเพื่อให้มีการตรวจสอบในหลายกรณี แต่ในทางปฏิบัติพบว่ากระบวนการที่มีลักษณะการตรวจสอบเช่นนี้ยังไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอและไม่สามารถใช้ได้ผลตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ ทำให้รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันยกเลิกกระบวนการตรวจสอบถอดถอนออกจากตำแหน่งที่ใช้มติของวุฒิสภา โดยเปลี่ยนมาใช้กระบวนการตรวจสอบโดยการลดอำนาจตรวจสอบโดยวุฒิสภาและเพิ่มช่องทางการตรวจสอบโดยกระบวนการทางศาล ไม่ว่าจะเป็นการตรวจสอบทางจริยธรรมที่มีการไต่สวนโดยคณะกรรมการ ป.ป.ช. และพิพากษาพิพากษาโดยศาลฎีกาตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๕ (๑) หรือการตรวจสอบโดยกระบวนการยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญในกรณีตรวจสอบสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือสมาชิกวุฒิสภา ตามมาตรา ๘๒ หรือกรณีตรวจสอบเพื่อขอให้ความเป็นรัฐมนตรีสิ้นสุดลงตามมาตรา ๑๗๐ ประกอบมาตรา ๘๒

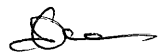
รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๙ กำหนดให้มีมาตรฐานทางจริยธรรมเป็นเครื่องมือสำคัญประการหนึ่ง เพื่อเป็นกลไกตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐของผู้ดำรงตำแหน่ง โดยกำหนดให้มีมาตรฐานทางจริยธรรมของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญและผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ รวมทั้งผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินและหัวหน้าหน่วยงานธุรการของศาลรัฐธรรมนูญและองค์กรอิสระ พ.ศ. ๒๕๖๑ ทั้งนี้ มาตรฐาน

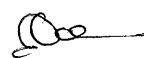
ทางจริยธรรมดังกล่าวต้องครอบคลุมถึงการรักษาเกียรติภูมิและผลประโยชน์ของชาติ และต้องระบุให้ชัดแจ้งด้วยว่าการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมใดมีลักษณะร้ายแรง นอกจากนี้รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๙ วรรคสอง ยังบัญญัติให้มาตรฐานทางจริยธรรมดังกล่าวเป็นจริยธรรมหลักที่ใช้บังคับเป็นการทั่วไปแก่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา และคณะรัฐมนตรีด้วย โดยไม่ห้ามสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา และคณะรัฐมนตรี ที่จะกำหนดจริยธรรมเพิ่มขึ้นให้เหมาะสมกับการปฏิบัติหน้าที่ของตน แต่ต้องไม่ขัดหรือแย้งกับมาตรฐานทางจริยธรรมหลักที่ใช้บังคับทั่วไป

ในคดีนี้ มีข้อกฎหมายที่ต้องพิจารณาเป็นเบื้องต้นก่อนที่จะพิจารณาประเด็นหลักแห่งคดีว่า ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยคดีนี้ได้หรือไม่ พิจารณาแล้วเห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๐ วรรคหนึ่ง (๓) บัญญัติให้ศาลรัฐธรรมนูญมีหน้าที่และอำนาจอื่นตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ซึ่งรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคสาม ประกอบมาตรา ๘๒ บัญญัติให้ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจวินิจฉัยว่าความเป็นรัฐมนตรีสิ้นสุดลงเฉพาะตัว เมื่อมีเหตุตามมาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง (๒) ลาออก (๔) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๖๐ หรือ (๕) กระทำการอันเป็นการต้องห้ามตามมาตรา ๑๘๖ หรือมาตรา ๑๘๗ หรือเหตุแห่งความเป็นนายกรัฐมนตรีสิ้นสุดลงเมื่อครบกำหนดเวลา ๘ ปีตามมาตรา ๑๕๘ วรรคสี่ เมื่อความปรากฏตามคำร้องในคดีนี้ว่าผู้ร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าการกระทำของผู้ถูกร้องที่สนทนากับสมเด็จจุน เช่น ด้วยถ้อยคำตามที่ปรากฏในคลิปเสียง ทำให้ความเป็นรัฐมนตรีของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงเฉพาะตัวด้วยเหตุขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๖๐ (๔) ไม่มีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์ และ (๕) มีพฤติกรรมอันเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง กรณีจึงเป็นการขอให้ตรวจสอบการดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีของผู้ถูกร้องว่าขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญหรือไม่ นอกจากนี้ศาลรัฐธรรมนูญมีหน้าที่และอำนาจจำกัดเฉพาะการพิจารณาวินิจฉัยคดีรัฐธรรมนูญตามที่รัฐธรรมนูญบัญญัติไว้เท่านั้น ไม่มีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยข้อกล่าวอ้างของผู้ร้องในส่วนที่ว่าผู้ถูกร้องกระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาอันเป็นคดีอาญาและในส่วนที่ว่าผู้กระทำความผิดตามประมวลจริยธรรมของข้าราชการการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๔ แต่อย่างไรก็ดี ดังนั้น คดีนี้ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยได้เฉพาะในส่วนที่ว่า ผู้ถูกร้องมีเหตุตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๖๐ (๔) และ (๕) อันเป็นเหตุให้ความเป็นรัฐมนตรีสิ้นสุดลงเฉพาะตัวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคสาม ประกอบมาตรา ๘๒ หรือไม่ เท่านั้น

ข้อที่ต้องพิจารณาประการต่อไปมีว่า ศาลรัฐธรรมนูญรับฟังคลิปเสียงตามคำร้องเป็นพยานหลักฐานในคดีนี้ได้หรือไม่ เนื่องจากผู้ถูกร้องโต้แย้งว่าคลิปเสียงดังกล่าวเป็นพยานหลักฐาน

ที่ได้มาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย เพราะเป็นการบันทึกเสียงหรือนำเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์โดยปราศจาก
ความยินยอมของคู่สนทนา อีกทั้งยังเป็นบทสนทนาในภาษาต่างประเทศซึ่งยังไม่ได้มีการแปลหรือรับรอง
ความถูกต้อง นั้น พิจารณาแล้วเห็นว่า หลักการห้ามรับฟังพยานหลักฐานที่เกิดขึ้นหรือได้มาโดยวิธีการ
ที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย เป็นบทตัดพยานหลักฐาน (Exclusionary Rule) ในกฎหมายลักษณะพยานหลักฐาน
ซึ่งบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒๒๖ และมาตรา ๒๒๖/๑
เป็นการกำหนดให้พยานหลักฐานที่ใช้พิสูจน์ความผิดของจำเลยในคดีอาญาจะต้องมิใช่พยานหลักฐาน
ที่เกิดขึ้นจากการจู่ใจ ชู่เซ็นญา หลอกหลวง หรือโดยมิชอบประการอื่น กล่าวคือ แม้พยานหลักฐานนั้น
จะแสดงข้อเท็จจริงให้ปรากฏได้ แต่หากมีการดำเนินการเพื่อทำให้ได้พยานหลักฐานด้วยประการใด ๆ
โดยมิชอบด้วยกฎหมายจะถูกตัดมิให้ศาลรับฟังเป็นพยานหลักฐานในคดี ซึ่งโดยปกติเป็นการตัด
พยานหลักฐานของเจ้าพนักงานของรัฐที่ใช้พิสูจน์ความผิดของจำเลยในคดีอาญาเพื่อคุ้มครองสิทธิและ
เสรีภาพขั้นพื้นฐานของประชาชนไม่ให้มีการใช้อำนาจแสวงหาพยานหลักฐานโดยมิชอบ ในขณะที่
กระบวนการพิจารณาคดีของศาลรัฐธรรมนูญซึ่งใช้กับคดีนี้ นั้น พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย
วิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๒๗ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “การพิจารณาคดี
ให้ใช้ระบบไต่สวนโดยให้ศาลมีอำนาจค้นหาความจริงไม่ว่าจะเป็นคุณหรือเป็นโทษแก่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งได้
และในการวินิจฉัยปัญหาข้อเท็จจริงให้ศาลรับฟังพยานหลักฐานได้ทุกประเภท เว้นแต่จะมีกฎหมาย
บัญญัติห้ามรับฟังไว้โดยเฉพาะ ไม่ว่าจะการไต่สวนพยานหลักฐานนั้นจะมีข้อผิดพลาดคลาดเคลื่อนไปจาก
ขั้นตอน วิธีการ หรือกรอบเวลาที่กฎหมายกำหนดไว้ ถ้าศาลได้ให้โอกาสแก่คู่กรณีในการนำสืบ
พยานหลักฐานหักล้างแล้ว ก็ให้ศาลรับฟังได้ ทั้งนี้ เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงที่ถูกต้องตรงตามความจริง
ที่เกิดขึ้นในคดีนั้น” บทบัญญัติดังกล่าวมีเจตนารมณ์มุ่งหมายให้ศาลรัฐธรรมนูญสามารถรับฟัง
พยานหลักฐานได้อย่างกว้างขวางเพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงที่ถูกต้องตรงตามความจริงที่เกิดขึ้นในคดีรัฐธรรมนูญ
ซึ่งมีผลกระทบต่อประโยชน์ของมหาชน และเป็นบทบัญญัติที่สอดคล้องกับหลักวิธีพิจารณาในระบบ
ไต่สวนที่ต้องการให้ศาลมีบทบาทในการค้นหาความจริงเพื่อให้สามารถอำนวยความยุติธรรมได้อย่างแท้จริง
ซึ่งคดีนี้นอกจากจะมีคลิปเสียงสนทนาระหว่างผู้ถูกร้องกับสมเด็จจสุน เซน แล้ว ยังมีคลิปภาพและเสียง
ที่ผู้ถูกร้องแถลงข่าวชี้แจงต่อสื่อมวลชนปรากฏถ้อยคำของผู้ถูกร้องด้วยว่าเป็นคลิปเสียงสนทนาระหว่าง
ผู้ถูกร้องกับสมเด็จจสุน เซน จริง ประกอบกับในการไต่สวนพยานบุคคลของศาลรัฐธรรมนูญ ผู้ถูกร้อง
ก็รับว่ากล่าวถ้อยคำตามที่ปรากฏในคลิปจริง ดังนั้น แม้ผู้ถูกร้องจะโต้แย้งว่าเป็นพยานหลักฐานที่ได้มา
โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย แต่เมื่อไม่มีกฎหมายบัญญัติห้ามรับฟังไว้โดยเฉพาะ และผู้ถูกร้องไม่ได้ปฏิเสธว่า
เป็นการพูดโดยถูกจู่ใจ มีคำมั่นสัญญา ชู่เซ็นญา หลอกหลวง หรือโดยมิชอบประการอื่นใด การรับฟัง

คลิปเสียงนี้เป็นพยานหลักฐานจึงเป็นไปเพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงที่ถูกต้องตรงตามความจริงที่เกิดขึ้นในคดี อีกทั้งศาลรัฐธรรมนูญได้ให้โอกาสคู่กรณีในการนำสืบพยานหลักฐานหักล้างแล้ว นอกจากนี้ บทสนทนาที่เป็นประเด็นตามข้อกล่าวอ้างของผู้ร้องในคดีนี้ คือถ้อยคำของผู้ถูกร้องที่กล่าวเป็นภาษาไทย จึงไม่ใช่กรณีตามข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๑๙ วรรคหนึ่ง ซึ่งใช้กับพยานเอกสารหรือพยานหลักฐานอื่นของคู่กรณีที่ยื่นต่อศาลรัฐธรรมนูญเป็นภาษาต่างประเทศ ที่คู่กรณีต้องจัดทำคำแปลทั้งฉบับหรือเฉพาะแต่ส่วนที่เป็นสาระสำคัญ พร้อมทั้งรับรองคำแปลว่าถูกต้อง ยื่นต่อศาลรัฐธรรมนูญแต่อย่างใด ดังนั้น ศาลรัฐธรรมนูญจึงรับฟังคลิปเสียงนี้เป็นพยานหลักฐานได้

สำหรับประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาวินิจฉัยว่า ความเป็นรัฐมนตรีของผู้ถูกร้อง สิ้นสุดลงเฉพาะตัวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง (๔) ประกอบมาตรา ๑๖๐ (๔) และ (๕) หรือไม่ นั้น

พิจารณาแล้วเห็นว่า ในการพิจารณาประเด็นเกี่ยวกับพฤติกรรมการความซื่อสัตย์สุจริต เป็นที่ประจักษ์ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๖๐ (๔) และพฤติกรรมการอันเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๖๐ (๕) นั้น ในส่วนของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๖๐ (๔) ซึ่งกำหนดให้รัฐมนตรีต้อง “มีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์” บทบัญญัตินี้อาจทำให้ตีความได้เป็น ๒ แนว โดยแนวที่หนึ่ง คือ มิใช่เพียงการเรียกร้องให้รัฐมนตรีต้องไม่ประพฤติผิดจริยธรรมเท่านั้น หากแต่ยังหมายความว่ารัฐมนตรีต้องสามารถแสดงออกถึงความเป็นคนดีและแสดงออกถึงความสุจริตได้อย่างเปิดเผย โปร่งใส และเป็นที่ยอมรับได้ต่อสาธารณะโดยไม่มีข้อครหาอีกด้วย ทั้งนี้ ต้องมีลักษณะ “เป็นที่ประจักษ์” อันบ่งบอกว่าต้องมีการรับรู้และปรากฏชัดเจนในสังคม ซึ่งการตีความ “มีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์” ในลักษณะดังกล่าวอาจเป็นการตีความเชิงบวกตามลายลักษณ์อักษรในความหมายอย่างกว้าง ในขณะที่การตีความคำว่า “มีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์” แนวที่สอง อาจใช้หลักการตีความจากพฤติกรรมที่บกพร่องจากมาตรฐาน หรือ “ขาดความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์” กล่าวคือ ต้องปรากฏว่ามีข้อเท็จจริงที่มีน้ำหนักและชัดเจนพอที่จะบ่งชี้ถึงความประพฤติไม่สุจริต หรือพฤติการณ์บิดเบือนเพื่อให้ตนเองได้ไปซึ่งผลประโยชน์ของส่วนรวมหรือของบุคคลอื่นโดยมิชอบ มิใช่เป็นเพียงการคาดหวังให้ผู้ดำรงตำแหน่งต้องประพฤติตนในสิ่งที่ดีงาม แต่เป็นการประพฤติตนในสิ่งที่ต้องห้าม หรือ “ขัดแย้งกับสิ่งที่สังคมคาดหวังอย่างชัดเจน” ความประจักษ์จึงต้องเป็นไปในทางพฤติกรรมที่มิชอบ อันเป็นการตีความเชิงลบในความหมายอย่างแคบ

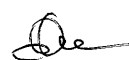
เมื่อพิจารณาเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญในฐานะกติกาทางการเมืองที่มุ่งสร้างความสมดุลระหว่างการใช้อำนาจตามกฎหมายเพื่อคุ้มครองประโยชน์ส่วนรวมกับหลักการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ

ของบุคคล แนวทางแรกย่อมสร้างข้อจำกัดสิทธิของบุคคลในการมีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าแนวทางที่สอง ดังนั้น หากพิจารณาในบริบทของความได้สัดส่วนและความจำเป็นในการป้องกันไม่ให้ผู้มีความประพฤติเสื่อมเสียเข้ามาใช้อำนาจในกิจการของรัฐ แนวทางที่สองย่อมมีความถูกต้องและชอบด้วยเหตุผลมากกว่า

แม้พฤติกรรมการความซื่อสัตย์สุจริตจะเป็นหลักคุณธรรมพื้นฐานที่บุคคลโดยทั่วไปพึงยึดมั่น ไม่ว่าบุคคลนั้นจะอยู่ในสถานะในสังคมระดับใด เมื่อยังเป็นผู้ดำรงตำแหน่งที่ใช้อำนาจสาธารณะก็ยิ่งเป็นคุณธรรมที่สังคมเรียกร้องให้ต้องยึดถือ แต่เนื่องจากผู้ดำรงตำแหน่งที่ใช้อำนาจรัฐอยู่ภายใต้ลักษณะเฉพาะของภารกิจหน้าที่ที่แตกต่างกัน การตีความกฎหมายจะอาศัยเพียงถ้อยคำที่เป็นลายลักษณ์อักษรเท่านั้นย่อมไม่เหมาะสม แต่ต้องพิจารณาประกอบกับบริบทอันเป็นปกติของการปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งนั้นอีกด้วย ในประเด็นดังกล่าวศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจวินิจฉัยภายใต้เงื่อนไขที่จำกัด กล่าวคือ ไม่อาจเข้าไปแทรกแซงตรวจสอบความเหมาะสมของการใช้ดุลพินิจตัดสินใจในกิจการของฝ่ายบริหาร ซึ่งต้องมีการตรวจสอบถ่วงดุลอำนาจที่เหมาะสมตามหลักการแบ่งแยกอำนาจที่รับรองไว้เป็นหลักการทั่วไปในรัฐธรรมนูญของประเทศที่ปกครองตามระบอบเสรีประชาธิปไตย การใช้อำนาจของแต่ละฝ่ายที่เหมาะสมได้สัดส่วนจึงเป็นเป้าหมายของหลักการเช่นนี้ ด้วยเหตุนี้ การใช้อำนาจตุลาการของศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยประเด็นปัญหาตามรัฐธรรมนูญจึงต้องไม่ก้าวล่วงเข้าไปกำหนดความเหมาะสมในการใช้อำนาจขององค์กรที่ใช้อำนาจอธิปไตยอื่น

เมื่อข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่า ขณะที่ผู้ถูกร้องกำลังเจรจากับสมเด็จพระสันตะปาปา สถานการณ์ระหว่างไทยกับกัมพูชามีความตึงเครียดอย่างสูง โดยแม้จะมีการใช้ช่องทางการเจรจาอย่างเป็นทางการผ่านการประชุมคณะกรรมการเขตแดนร่วม (Joint Boundary Commission หรือ JBC) เมื่อวันที่ ๑๔ มิถุนายน ๒๕๖๘ แล้วก็ตาม แต่สมเด็จพระสันตะปาปา กลับแถลงจุดยืนกดดันให้ประเทศไทยเปิดด่านผ่านแดนทั้งหมด รวมทั้งตอบโต้ในการห้ามนำสินค้า น้ำมัน และเรียกแรงงานกัมพูชาจากประเทศไทย โดยจุดยืนดังกล่าวไม่สอดคล้องกับผลการประชุม JBC ซึ่งได้มีการตกลงกันไว้ เมื่อผู้ถูกร้องมีโอกาสใช้ช่องทางการเจรจาอย่างไม่เป็นทางการ ผู้ถูกร้องจึงเจรจากับสมเด็จพระสันตะปาปา พิจารณาแล้วเห็นว่า ในส่วนของการเลือกใช้ช่องทางการเจรจาอย่างไม่เป็นทางการรวมถึงเนื้อหาในการเจรจานั้น อยู่ในขอบเขตของการใช้ดุลพินิจของผู้ถูกร้องในฐานะนายกรัฐมนตรีซึ่งใช้อำนาจในทางบริหาร โดยศาลจะไม่เข้าไปแทรกแซงการตัดสินใจเชิงนโยบาย เช่น การกำหนดทิศทางนโยบายการต่างประเทศหรือการตัดสินใจเชิงยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคง หลักการนี้ตั้งอยู่บนเหตุผลว่าการกระทำดังกล่าวเป็นดุลพินิจทางการเมืองโดยแท้หรือในทางทฤษฎีเรียกว่า “การกระทำของรัฐบาล” อันอยู่ภายใต้การตรวจสอบและความรับผิดชอบทางการเมือง (Political Accountability) ผ่านกลไกรัฐสภาและประชาชน

นอกจากนี้ ไม่ปรากฏข้อเท็จจริงว่าผู้ถูกร้องมีข้อสั่งการใดเพื่อให้เป็นไปตามความต้องการใดของ สมเด็จพระเจ้าน้องนางเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี องค์อุปราชราชินี หรือจำกัดบทบาทหรืออำนาจหน้าที่ของแม่ทัพภาคที่ ๒ ซึ่งเป็นบุคคลที่ถูกกล่าวถึงในคลิปเสียงการเจรจาระหว่างผู้ถูกร้องกับสมเด็จพระเจ้าน้องนางเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี และไม่มีผลต่อการเปิดปิดด่านตามแนวชายแดนไทย - กัมพูชา อันแสดงให้เห็นว่าผู้ถูกร้องมิได้ยอมตามข้อเสนอของสมเด็จพระเจ้าน้องนางเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี อันจะก่อให้เกิดความเสียหายต่อการรักษาผลประโยชน์ของชาติ จากพฤติการณ์ที่เกี่ยวข้อง กรณีจึงยังไม่อาจฟังว่าผู้ถูกร้องไม่ซื่อสัตย์สุจริต แต่เป็นการดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจในฐานะที่เป็นนายกรัฐมนตรีเพื่อป้องกันมิให้เกิดความขัดแย้งรุนแรงหรือเกิดเหตุการณ์ที่อาจกระทบกระเทือนต่อเอกราชและความมั่นคงบริเวณแนวชายแดนไทย - กัมพูชา ผู้ถูกร้องมิได้ดำเนินการใดที่มีลักษณะเป็นการสร้างความเสียหายแก่ผลประโยชน์ของประเทศ มิได้ปฏิบัติหน้าที่โดยไม่ซื่อสัตย์สุจริต อันจะทำให้ความเป็นรัฐมนตรีของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงเฉพาะตัวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง (๔) ประกอบมาตรา ๑๖๐ (๔)

สำหรับข้อกล่าวหาว่าผู้ถูกร้องมีพฤติกรรมอันเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๖๐ (๕) นั้น รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๙ วรรคหนึ่ง บัญญัติให้การกำหนดมาตรฐานทางจริยธรรมต้องครอบคลุมถึงการรักษาเกียรติภูมิและผลประโยชน์ของชาติ จึงกำหนดให้เป็นจริยธรรมหรือข้อที่ต้องประพฤติปฏิบัติอันเป็นอุดมการณ์ของผู้ดำรงตำแหน่งซึ่งตามมาตรฐานทางจริยธรรมของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ รวมทั้งผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินและหัวหน้าหน่วยงานธุรการของศาลรัฐธรรมนูญและองค์กรอิสระ พ.ศ. ๒๕๖๑ หมวด ๑ ข้อ ๖ กำหนดมาตรฐานทางจริยธรรมอันเป็นอุดมการณ์ว่าต้องพิทักษ์รักษาไว้ซึ่งสถาบันพระมหากษัตริย์ เอกราช อธิปไตย บูรณภาพแห่งอาณาเขตและเขตที่ประเทศไทยมีสิทธิอธิปไตย เกียรติภูมิและผลประโยชน์ของชาติ ความมั่นคงของรัฐ และความสงบเรียบร้อยของประชาชน พิจารณาแล้วเห็นว่า การกระทำของผู้ถูกร้องที่เลือกใช้กระบวนการเจรจาเป็นส่วนตัวกับสมเด็จพระเจ้าน้องนางเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี เป็นการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ถูกร้องในฐานะนายกรัฐมนตรีเพื่อป้องกันมิให้เกิดความขัดแย้งรุนแรงหรือเกิดเหตุการณ์ที่อาจกระทบกระเทือนต่อเอกราชและความมั่นคงบริเวณแนวชายแดนไทย - กัมพูชา และในทางปฏิบัติไม่ปรากฏว่ามีข้อสั่งการให้ดำเนินการตามข้อเสนอของผู้นำกัมพูชาในอันที่จะก่อความเสียหายแก่ผลประโยชน์ของประเทศ ไม่มีผลกระทบต่อการทำงานของหน่วยงานด้านความมั่นคงในอันที่จะพิทักษ์รักษาไว้ซึ่งเอกราช อธิปไตย บูรณภาพแห่งอาณาเขตและเขตที่ประเทศไทยมีสิทธิอธิปไตย เกียรติภูมิและผลประโยชน์ของชาติ เมื่อพิจารณาพฤติการณ์การกระทำของผู้ถูกร้องแล้ว จึงยังฟังไม่ได้ตามข้อกล่าวหาของผู้ร้องว่าการกระทำของผู้ถูกร้องเป็นการฝ่าฝืนหรือ

ไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง ตามมาตรฐานจริยธรรมของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ รวมทั้งผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินและหัวหน้าหน่วยงานธุรการของศาลรัฐธรรมนูญและองค์กรอิสระ พ.ศ. ๒๕๖๑ หมวด ๑ มาตรฐานทางจริยธรรมอันเป็นอุดมการณ์ ข้อ ๖ ข้อ ๗ และข้อ ๘

อย่างไรก็ดี มีข้อพิจารณาว่าพฤติการณ์การกระทำของผู้ถูกร้องจะเข้าข่ายผิดมาตรฐานทางจริยธรรมในส่วนอื่นหรือไม่ โดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับการกระทำที่กระทบต่อเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ มาตรฐานทางจริยธรรมของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ รวมทั้งผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินและหัวหน้าหน่วยงานธุรการของศาลรัฐธรรมนูญและองค์กรอิสระ พ.ศ. ๒๕๖๑ หมวด ๒ ข้อ ๑๗ กำหนดมาตรฐานอันเป็นค่านิยมหลักว่าต้องไม่กระทำการใดที่ก่อให้เกิดความเสื่อมเสียต่อเกียรติศักดิ์ของการดำรงตำแหน่ง คำว่า “เกียรติศักดิ์ของการดำรงตำแหน่ง” หมายถึงชื่อเสียงตามฐานะตำแหน่งของผู้ดำรงตำแหน่ง ซึ่งผู้ดำรงตำแหน่งนั้นจะต้องรักษาชื่อเสียงของตำแหน่งที่ตนดำรงอยู่ การประพฤติปฏิบัติหรือการดำเนินการใด แม้จะมีได้เป็นการใช้อำนาจหน้าที่โดยตรงก็ตาม แต่ถ้าการกระทำดังกล่าวส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์และความเชื่อถือศรัทธาของประชาชนต่อตำแหน่งและองค์กรของผู้ดำรงตำแหน่ง และอาจกระทบต่อการปฏิบัติหน้าที่แล้ว ย่อมต้องห้ามตามจริยธรรมนี้ ส่วนการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมในหมวด ๒ จะถือว่ามีลักษณะร้ายแรงหรือไม่ ให้พิจารณาถึงพฤติกรรมการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติ เจตนา และความร้ายแรงของความเสียหายที่เกิดจากการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติ นั้น ซึ่งหมายความว่า ต้องพิจารณาข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้องกับการฝ่าฝืนนั้นประกอบด้วย

แม้ผู้ถูกร้องจะกล่าวอ้างในคำชี้แจงว่าการเจรจาเป็นส่วนตัวกับผู้นำประเทศคู่กรณีเป็นไปเพื่อการแก้ปัญหาให้บ้านเมืองกลับคืนสู่ความสงบสุข โดยไม่ต้องใช้ความรุนแรงเข้าจัดการปัญหา อันอาจทำให้เกิดการเสียเลือดเนื้อของทหารและประชาชนทั้งสองฝ่าย แต่เมื่อการกระทำของผู้ถูกร้องเป็นการดำเนินการในฐานะที่ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีซึ่งเป็นผู้นำของรัฐบาลไทย และพฤติการณ์การกระทำดังกล่าวแม้เป็นการเจรจาเป็นการส่วนตัว แต่เมื่อมีการเผยแพร่คลิปเสียงการเจรจาด้านสื่อสาธารณะให้บุคคลทั่วไปได้รับรู้ข้อความที่มีการเจรจากัน และมีผลทำให้สาธารณชนเกิดความเคลือบแคลงสงสัยในตัวผู้ถูกร้องต่อการรักษาผลประโยชน์ของประเทศไทยในการแก้ปัญหาสถานการณ์ความขัดแย้งกับประเทศกัมพูชา เมื่อประกอบกับการรับรู้ของประชาชนเป็นการทั่วไปว่าเกิดสถานการณ์ความขัดแย้งรุนแรงและมีการปะทะกันระหว่างกองกำลังตามแนวชายแดนของทั้งสองประเทศ ยิ่งทำให้พฤติการณ์การกระทำของผู้ถูกร้องอันเนื่องมาจากการเจรจาเป็นการส่วนตัวกับสมเด็จเจฮุน เช่น ดังกล่าว ส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์และความเชื่อถือในขีดความสามารถของผู้ถูกร้องต่อการบริหารกลไก

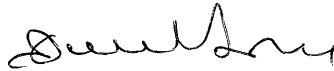
ภาครัฐและการสร้างความเป็นเอกภาพของคนไทยเพื่อการปกป้องผลประโยชน์ของประเทศ ผู้ถูกร้อง ในฐานะผู้นำของประเทศย่อมต้องมีความรับผิดชอบต่อผลอันสืบเนื่องจากการกระทำของผู้ถูกร้องเอง โดยไม่อาจอ้างการกระทำอันมิชอบของผู้อื่นอันเนื่องมาจากการเผยแพร่คลิปเสียงการเจรจาส่วนตัว เพื่อปิดความรับผิดชอบของตนในกรณีนี้

เมื่อผู้ถูกร้องไม่อาจปฏิเสธความรับผิดชอบกรณีมีการนำคลิปเสียงการเจรจามาเปิดเผยต่อสาธารณชน ซึ่งผู้ถูกร้องได้กระทำการดังกล่าวไปโดยขาดความระมัดระวังตามวิสัยที่บุคคลที่ดำรงตำแหน่ง นายกรัฐมนตรีพึงกระทำ ละเลยการวางมาตรการป้องกันล่วงหน้า กระทำการเจรจากับผู้นำของประเทศ ที่มีข้อขัดแย้งโดยไม่มีล่ามของฝ่ายไทย อีกทั้งผู้ถูกร้องไว้วางใจนายฮวดให้เป็นล่ามในการเจรจาส่วนตัวกับ สมเด็จพระเจ้าน้องนางเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี กรมพระศรีสวางควัฒน วรขัตติยราชนารี ซึ่งที่นายฮวดมิได้เป็นล่ามของฝ่ายไทย อีกทั้งยังเป็นคนสนิทของสมเด็จพระเจ้าน้องนางเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี กรมพระศรีสวางควัฒน วรขัตติยราชนารี ซึ่งเป็น คู่กรณีในปัญหาความขัดแย้งกับประเทศไทย และไม่ดำเนินการผ่านระบบการสื่อสารที่ปลอดภัย อันเป็น หัวใจสำคัญของภาวะผู้นำที่พึงมีในสถานการณ์วิกฤตของประเทศเช่นนั้น เมื่อผู้ถูกร้องปฏิบัติหน้าที่ ในฐานะนายกรัฐมนตรี ซึ่งเป็นหัวหน้าของคณะรัฐมนตรีและเป็นผู้นำระดับสูงของประเทศ ย่อมเป็น บุคคลที่ต้องมีความรับผิดชอบต่อตำแหน่งหน้าที่ในระดับสูงกว่าบุคคลในตำแหน่งเจ้าหน้าที่ของรัฐโดยทั่วไป ไม่ว่าในสถานการณ์ใด ๆ การปฏิบัติหน้าที่ของผู้ถูกร้องซึ่งดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีต้องดำรงเกียรติ และศักดิ์ศรีอันเป็นคุณค่าระดับสูงสุดในฐานะผู้นำของประเทศ เมื่อการเจรจาส่วนตัวระหว่างผู้ถูกร้องกับ สมเด็จพระเจ้าน้องนางเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี กรมพระศรีสวางควัฒน วรขัตติยราชนารี ซึ่งปรากฏต่อสาธารณชน ก่อให้เกิดผลกระทบเป็นความเสียหายต่อการดำรงตำแหน่ง นายกรัฐมนตรีดังที่กล่าวมา จึงเห็นว่าการกระทำของผู้ถูกร้องเข้าข่ายเป็นการกระทำผิดมาตรฐาน จริยธรรมที่ก่อให้เกิดความเสื่อมเสียต่อเกียรติศักดิ์ของการดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี เนื่องจาก เป็นการกระทำที่ขาดความยั้งคิดและความระมัดระวังในวิสัยและพฤติการณ์ที่บุคคลซึ่งดำรงตำแหน่ง นายกรัฐมนตรีพึงมี การกระทำดังกล่าวมีผลเป็นการลดทอนศักดิ์ศรี และไม่เหมาะสมแก่เกียรติศักดิ์ ของการดำรงตำแหน่งผู้นำของประเทศไทย กระทบต่อความไว้วางใจที่ประชาชนมีต่อผู้ถูกร้องในฐานะ ผู้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี และทำให้ประชาชนเคลือบแคลงสงสัยต่อการบริหารสถานการณ์ ความขัดแย้ง ดังที่ปรากฏข้อเท็จจริงที่รับรู้เป็นการทั่วไปผ่านสื่อสาธารณะทั้งในประเทศและต่างประเทศ ซึ่งผลกระทบต่อความไว้วางใจเช่นนี้ถือเป็นเรื่องร้ายแรงอันมิอาจแก้ไขได้ อีกทั้งยังสร้างความเสียหาย อย่างร้ายแรงต่อภาพลักษณ์และความเชื่อถือศรัทธาของประชาชนต่อการดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ของผู้ถูกร้อง เป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง ตามมาตรฐาน ทางจริยธรรมของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ รวมทั้งผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินและหัวหน้าหน่วยงานราชการของศาลรัฐธรรมนูญและองค์กรอิสระ พ.ศ. ๒๕๖๑ หมวด ๒

ข้อ ๑๗ ประกอบข้อ ๒๗ วรรคสอง ซึ่งรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๙ วรรคสอง บัญญัติให้ใช้บังคับแก่ คณะรัฐมนตรีด้วย

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยว่าความเป็นรัฐมนตรีของนางสาวแพทองธาร ชินวัตร นายกรัฐมนตรี ผู้ถูกร้อง สิ้นสุดลงเฉพาะตัวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง (๔) ประกอบ มาตรา ๑๖๐ (๕) นับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ผู้ถูกร้องหยุดปฏิบัติหน้าที่นายกรัฐมนตรี คือ วันที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๖๘ เมื่อความเป็นรัฐมนตรีของนายกรัฐมนตรีสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง (๔) แล้ว รัฐมนตรีต้องพ้นจากตำแหน่งทั้งคณะตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๖๗ วรรคหนึ่ง (๑) โดยให้นำมาตรา ๑๖๘ วรรคหนึ่ง (๑) มาใช้บังคับกับการปฏิบัติหน้าที่ของคณะรัฐมนตรีที่พ้นจาก ตำแหน่งต่อไป

(นายอุดม รัฐอมฤต)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ